

VRIJEDNOSNI ARGUMENTI I KRITERIJ (KP format)

Cilj	Debatanti će znati napraviti vrijednosni argument (KP) Debatanti će znati napraviti kriterij i vrijednosni argument
Ishodi	Nakon sudjelovanja na sastanku debatant će moći: <ul style="list-style-type: none"> • strukturirati vrijednosni argument • objasniti argumente o jednakosti, meritokraciji, slobodi i sigurnosti • procijeniti je li vrijednosni argument dobro napravljen
Materijali	Prilog 1: Tablica vrijednosnih argumenata
Način održavanja	Online u stvarnom vremenu
Metoda	rasprava, grupni rad, predavanje
Procijenjeno vrijeme održavanja	40 min + 20 min DZ

Uvod:

Vrijednosni ili principijalni argumenti (eng. principle) su argumenti kojima dokazujemo da tezu treba afirmirati ili negirati jer je u skladu ili protiv nekog važnog načela. U **World Schools** formatu ovo su najvažniji argumenti jer nadilaze sve praktične rasprave poput implementacije teze, financiranja politika i sl. Oni pokazuju da neovisno o kontekstu i uvjetima u kojima se teza odvija ona uvijek treba biti prihvaćena ili odbijena. U **Karl Popper** formatu koji je vrijednosni argument kriterij treba biti vrijednost, no nije isključena mogućnost da i argumenti koji *dovode* do kriterija kao vrhovne vrijednosti, budu vrijednosni.

Kao i svi argumenti, vrijednosni argumenti su strukturirani kroz četiri dijela: tvrdnja, objašnjenje, primjer i poveznica s tezom. Objašnjenje u vrijednosnim argumentima je dobro strukturirati na isti specifični način jer on osigurava da odgovorimo na sva ključna pitanja. Tri dijela koje bi objašnjenje trebalo imati su:

1. Definicija
2. Mehanizam
3. Posljedice

Svi dijelovi bit će objašnjeni na tezi “ODS da bi trebalo legalizirati surogat majčinstvo za profit” odnosno “Trebalo legalizirati surogat majčinstvo za profit” u kojoj bismo se s afirmacije zalagali za vrijednost slobode izbora.

Definicija je dio objašnjenja u kojem odgovaramo na pitanje: “Što je odabrana vrijednost?”. Dakako, možemo malo drugačije definirati istu vrijednost ovisno o debati. Unutar teze o surogat majčinstvu za profit slobodu bismo definirali kao mogućnost svake osobe da odlučuje za sebe bez zabrana države ili nametanja mišljenja drugih osoba.

Unutar mehanizma objašnjavamo kako tezom dolazimo do vrijednosti ili u drugim slučajevima, obično s negacije, kako teza spriječava da ostvarimo neku vrijednost. Neovisno o tome koliko su teze različite ako unutar njih zastupamo istu vrijednost obično krećemo od sličnih uvjeta koji su potrebni da se ta vrijednost ostvari, samo ćemo u kontekstu teze prilagoditi svoje objašnjenje. Na primjer, ideja slobode izbora temelji se na tome da osoba koja odlučuje ima najviše informacija o sebi i da je najvjerojatnije ta koja odlučuje na način koji je najviše u njenom interesu. U tezi o surogat majčinstvu to znači da trebamo objasniti da nitko osim samih žena ne zna u kakvoj su one situaciji i da najbolje znaju mogu li podnijeti trudnoću i odvajanje od djeteta kako bi zauzvrat dobile novce koji će poboljšati njihove životne uvjete. S druge strane država ne zna što je njihov interes i zato ne bi trebala stavljati zabrane ženama da učine najbolje za sebe. Na potpuno istim temeljima bismo argumentirali slobodu u potpuno drugim kontekstima bilo da govorimo o političkim slobodama (slobodi govora i mišljenja), ekonomskim slobodama (slobodnom tržištu) ili slobodi države (neovisnosti i suverenitetu). Ideja slobode je uvijek ista - odluke su bolje kad ih donosimo samostalno nego kad se u njih upliću drugi ljudi, država ili vanjske države i organizacije.

Zadnji korak u objašnjenju je opis posljedica vrijednosti, to jest odgovor na pitanje “Kako vrijednost doprinosi kvaliteti života?”. Iako se vrijednosti nekad čine apstraktnima, one su važne upravo zato jer imaju posljedice u stvarnom životu, to jest dovode do veće kvalitete života ljudi. Ta misao nam može pomoći da odredimo kad smo pružili dovoljno dobro objašnjenje posljedica - kad jasno povežemo vrijednost koju zastupamo s boljim životom pojedinaca naš argument je zaokružen. Ponekad je teško napraviti jasno vezu vrijednosti i boljeg života, pa je preporučljivo

raditi objašnjenje obrnutom logikom - pokazati kako manjak vrijednosti dovodi do lošijeg života. U slučaju slobode u tezi o surogat majčinstvu bismo, primjerice, oslikali loše uvjete života u kojima žive žene koje se bave surogatstvom. Zatim bismo objasnitli kako bi im povećanje slobode, to jest legalizacija surogat majčinstva, pružila priliku za zaradu. Dobiveni novci ženama bi pružili priliku da poboljšaju svoju kvalitetu života kroz obnovu kuća, ulaganje u vlasito obrazovanje ili obrazovanje djece i sl.

U Prilogu 1. možete naći definicije vrijednosti, premise na kojima se temelje mehanizmi za njihovo dokazivanje i općenite posljedice vrijednosti jednakosti, meritokracija, slobode i sigurnosti.

Nakon što dobro strukturiramo argument i objasnimo ga, važno je i provjeriti koliko smo kvalitetan argument napravili. Dobar princip ima tri ključne karakteristike:

1. apsolutan je
2. relevantan je
3. važan je

Apsolutnost vrijednosti vezana je uz kvalitetu definicije vrijednosti. Ako smo vrijednost dobro definirali morali bismo moći stajati iza svih slučajeva u kojima se vrijednost može primijeniti. Primjerice, ako bismo definirali slobodu kao mogućnost osobe da čini što god želi, osim nekih potencijalno pozitivnih stvari, morali bismo zastupati i ubojstva i krađe jer je to primjer situacije u kojoj osoba slobodno radi ono što samtra najboljim za sebe. Dakle, bilo bi pametnije definirati slobodu kao mogućnost da činimo što želimo dok god ne narušavamo prava i slobodu drugih ljudi. Provjeru je li naš princip apsolutno primjenjiv možemo učiniti tako da napravimo logički trokut KTP (kriterij-teza-premisa). Logički trokuti su način da poopćimo tvrdnje izvlačenjem premisa iz različitih dijelova slučaja. Kriterij je u ovom slučaju sinonim za definiciju vrijednosti ili principa.

Pogledajmo primjer koji smo napravili prethodno u uvodu.

K: Sloboda je mogućnost svake osobe da odlučuje za sebe bez zabrana države ili nametanja mišljenja drugih osoba

T: ODB legalizirao surogat majčinstvo za profit

P: Sve što povećava mogućnost svake osobe da odlučuje za sebe bez zabrana države ili nametanja mišljenja drugih osoba treba legalizirati.

Nakon što smo izvukli premisu pokušavamo osmisliti primjere u kojima ne bismo voljeli stajati iza ove premise. U ovom slučaju ponovno imamo problem da naša definicija ne govori o ograničenju slobode, pa bismo ponovno morali braniti situacije u kojima ljudi u svom interesu narušavaju dobrobit drugih ili sebe. Iz toga bi bilo dolje da definiramo slobodu kao mogućnost svake osobe da odlučuje za sebe bez zabrana države ili nametanja mišljenja drugih osoba dok god ne šteti sebe ili drugima.

Relevantnost označava povezanost mehanizma i definicije argumenta. Testiramo pomoću logičkog trokuta KAP (kriterij-argument-premisa).

Pogledajmo vezu mehanizma i definicije koristeći definiciju koju smo prepravili logičkim trokutom KTP i objašnjenje napravljeno ranije u uvodu.

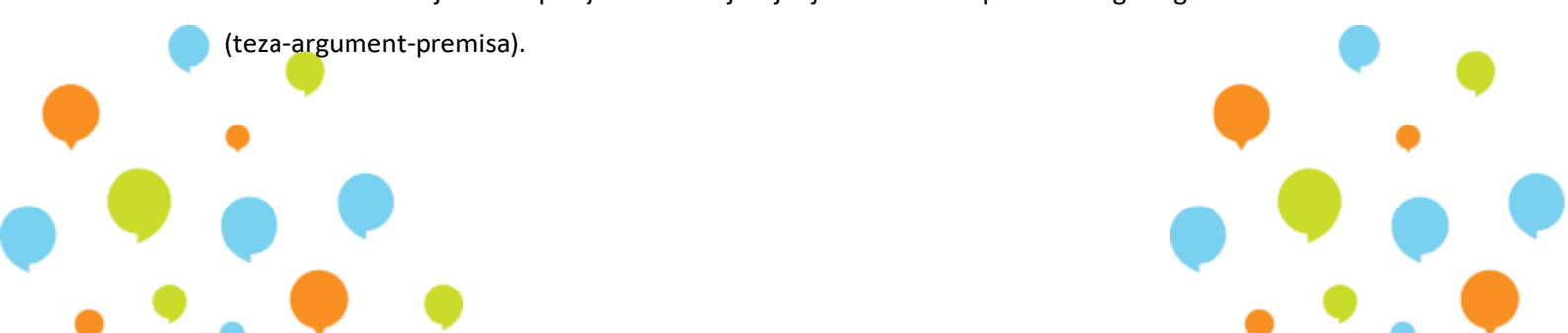
K: Sloboda je mogućnost svake osobe da odlučuje za sebe bez zabrana države ili nametanja mišljenja drugih osoba dok god ne šteti sebe ili drugima.

A: Surogat majčinstvo ženama daje priliku za zaradu.

P: Sve što daje priliku za zaradu žena dok god ne donosi štetu za osobu ili druge osobe povećava slobodu izbora.

Kad smo izvukli premisu trebamo se zapitati je li veza zarade i slobode zaista istinita. Budući da ima smisla da s više novaca imamo i više mogućnosti čini se da je naš argument relevantan, to jest da je princip povezan s praktičnim dijelom objašnjenja, to jest mehanizmom. Dobro je da smo prepravili i početnu definiciju slobode jer smo se ovako ogradili od slučajeva u kojima bi zarada i dalje dovođila do veće slobode, no pritom narušavala tuđu slobodu. Primjerice, plaćeni ubojice imaju povećanu slobodu izbora svojom zaradom, no i dalje ne bismo htjeli zastupati njihov način zarade.

Važnost vrijednosti znači da ona zaista pridonosi većoj dobrobiti ljudi, to jest da su posljedice dovoljno pozitivne da bi je trebalo afirmirati. Dakle, važnost će biti zadovoljena ukoliko dobro objasnimo posljedicu u objašnjenju. Testiramo pomoću logičkog trokuta TAP (teza-argument-premisa).

T: ODB legalizirao surogat majčinstvo za profit

A: Surogat majčinstvo žene izvlači žene iz siromaštva.

P: Sve što izvlači žene iz siromaštva treba legalizirati.

Kad pogledamo dobivenu premisu vidimo da ona nije dobra jer bi se žene mogle uključiti u svakakve aktivnosti da bi se izvukle iz siromaštva od kojih bi mnoge mogle biti pogubne za njih ili za druge. Iz toga razloga u naše objašnjenje posljedica svakako bi bilo dobro dodati ograđivanje od negativnih posljedica surogat majčinstva, to jest pokazati da su one manje od dobiti. Bez toga ne možemo dokazati važnost, to jest da naš argument dovodi do dobrobiti.

* Kratka napomena za osobe koje inače koriste logičke trokute u KP formatu ili na jednostavnijim argumentima. Primjetit ćete da je pod argument (A) izvučeno dvije različite premise: jedna o mehanizmu, a jedna o posljedicama argumenta. Logičke trokute moguće je koristiti i na ovaj način jer se svaki argument sastoji od niza tvrdnji, i svaka od njih se može logički testirati.

Aktivnosti:

Trajanje	Aktivnost
5 min	1. Predavanje Voditelj debatantima objašnjava strukturu objašnjenja vrijednosnog argumenta na primjeru slobode izbora iz uvoda.
10 min	2. Rasprava Debatanti uz navođenje voditelja raspravljaju kako definirati, koja je temeljna premissa i koje su načelne posljedice vrijednosti jednakosti, meritokracije i sigurnosti. Treba doći do rješenja iz Priloga 1.
15 min	3. Vježba Debatanti u parovima raspisuju sljedeće vrijednosne argumente na teze: <ul style="list-style-type: none"> • OD bi zabranio privatne škole/ Treba zabraniti privatne škole - jednakost • OD bi uveo 100% porez na nasljedstvo/ Treba uvesti 100% porez na nasljedstvo - meritokracija • Kad bi tehnologija postojala, OD bi pojedincima dozvolio da obrišu sjećanja po svom izboru/ Kada bi tehnologija postojala, trebalo bi dozvoliti pojedincima da obrišu sjećanja po svom izboru - sloboda • OD bi medijima zabranio izvještavanje o oružanim sukobima u školama (eng. School shooting)/ Treba zabraniti izvještavanje o oružanim sukobima u školama - sigurnost Nakon što naprave argumente, debatanti ih iznose, a voditelj ih nadopunjava.
10 min	4. Predavanje

	Voditelj debatantima objašnjava koje su odlike kvalitetnog argumenta i kako provjeriti je li argument dobar logičkim trokutima. Koristi primjere iz uvoda.
20 min*	5. Vježba Debatanti pomoću logičkih trokuta trebaju provjeriti argumente koje su napravili u prethodnoj vježbi.

* po potrebi ovu vježbu možete debatantima zadati za zadaću ili u potpuno zasebnom satu imati predavanje o logici argumenata

Materijali:

Vrijednost: jednakost	
Objašnjenje	
1. Definicija - što je ta vrijednost?	Jednakost znači da svi ljudi neovisno o međusobnim razlikama raspoložu s jednakim resursima, pravima, statusom i sl.
2. Mehanizam - u kojim slučajevima teza vodi do ove vrijednosti?	- ukoliko možemo dokazati da ne postoje razlike među ljudima koje bi bile temelj za pristup resurskima, ostvarivanje prava itd.
3. Posljedice - kako vrijednost dovodi do veće kvalitete života? (biti ilustrativan i koristiti objašnjenje što se dogodi kad nema vrijednosti)	- svi smo ljudi pa je jedino smisljeno da imamo jednako - ako nije zadovoljena izaziva veliko nezadovoljstvo

Vrijednost: meritokracija	
Objašnjenje 1. Definicija - što je ta vrijednost? 2. Mehanizam - u kojim slučajevima teza vodi do ove vrijednosti? 3. Posljedice - kako vrijednost dovodi do veće kvalitete života? (biti ilustrativan i koristiti objašnjenje što se dogodi kad nema vrijednosti)	 Oni koji više pridonose društvu trebali bi imati više prava, status, resurse itd. - ukoliko možemo dokazati da postoji valjan temelj za razlikovanje ljudi - važnost za motivaciju ljudi, a time i napredak društva

Vrijednost: sloboda	
Objašnjenje 1. Definicija - što je ta vrijednost? 2. Mehanizam - u kojim slučajevima teza vodi do ove vrijednosti? 3. Posljedice - kako vrijednost dovodi do veće kvalitete života? (biti ilustrativan i koristiti objašnjenje što se dogodi kad nema vrijednosti)	 Mogućnost biranja za sebe na svim planovima: osobnom (osobna sloboda), političkom (sloboda mišljenja i govora), ekonomskom (slobodno tržište) i državnom (neovisnost i suverenitet). - ukoliko nam je najviše stalno do naših interesa i imamo najviše informacija - najbolja moguća odluka za nas

Vrijednost: sigurnost	
Objašnjenje 1. Definicija - što je ta vrijednost? 2. Mehanizam - u kojim slučajevima teza vodi do ove vrijednosti? 3. Posljedice - kako vrijednost dovodi do veće kvalitete života? (biti ilustrativan i koristiti objašnjenje što se dogodi kad nema vrijednosti)	<p>Stanje u kojemu nema prijetnje ili postojanje sredstava kojima se od neke prijetnje možemo zaštititi. Možemo govoriti o objektivnoj sigurnosti (nema prijetnje) i subjektivnoj sigurnosti (osjećaju da smo zaštićeni).</p> <p>- ukoliko postoji stvarna ugroza</p> <p>- ne možemo normalno funkcionirati (kretati se, raditi, anksiozni smo i sl.)</p>

